

Danmarks samlede høstudbytte 2003

Høsten af korn i 2003 blev middelstor med 9,1 mio. tons, hvilket er 3 pct. højere end i 2002. Høsten af raps blev godt 60 pct. højere end i 2002, mens høsten af bælgssæd faldt med knap 20 pct.

Høsten af rodfrugter blev 4,8 mio. tons, hvilket er 14 pct. lavere end i 2002. Høsten af græs og grønfoder på 19,4 mio. tons repræsenterer en nedgang på 7 pct.

Statistikken viser arealer, gennemsnitsudbytter og produktion i henholdsvis mængder og foderenheder for landbrugsafgrøder.

1. Udviklingen i høsten i de seneste år

God høst i korn

Høsten af korn blev med 9.051 mio. kg 3 pct. højere end i 2002. Hovedårsagen til stigningen er, at hektarudbyttet i gennemsnit blev forøget med knap 6 pct. Der var et fald i det samlede kornareal på 3 pct., dog med en stigning i arealet med vinterhvede på 15 pct., idet det skal nævnes at vinterhvedearealet i 2002 var ekstraordinært lavt.

Mere vinterhvede, mindre vårbyg

Høsten af vinterhvede blev med 4.647 mio. kg 16 pct. højere end året før, mens høsten af vårbyg med 3.007 mio. kg blev 13 pct. lavere end i 2002. Høsten af vinterbyg blev med 769 mio. kg forøget med 18 pct. i forhold til året før.

Oversigtstabel

Udviklingen i høsten 2000 – 2003

	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
	— mio. kg —				— indeks gnsn. 1999-2001=100 —			
Korn i alt	9 413	9 423	8 807	9 051	102,2	102,3	95,6	98,2
Raps i alt	292	212	218	354	121,4	88,1	90,5	147,2
Bælgssæd i alt	139	113	150	125	98,9	94,7	106,4	89,0
Sukkerroer til fabrik	3 345	3 149	3 385	2 857	101,6	95,6	102,8	86,8
Fodersukkerroer mv.	1 153	900	717	547	124,9	97,5	77,7	59,2
Græs og kløver i omdriften	10 367	10 212	8 902	8 490	105,5	103,9	90,6	86,4

Højere gennemsnitsudbytter

Kornudbytterne pr. hektar blev for alle kornafgrøder højere end året før, jf. tabel 1. Der var en lille stigning i gennemsnitsudbyttet for vinterhvede på 0,4 hkg pr. ha, mens stigningen for byg blev på 2,9 hkg pr. ha for vårbyg og 3,3 hkg for vinterbyg. Samlet steg kornudbyttet med 3,4 hkg pr. ha, hvilket svarer til 5,9 pct. Den amtsvise opgørelse (tabel 2) viser, at det højeste hektarudbyttet i 2003 generelt opnåedes i Storstrøms amt, mens der var de laveste udbytter i Nordjyllands amt.

Mere raps, færre ærter

Høsten af raps blev 354 mio. kg, hvilket er 62 pct. højere end året før. Resultatet skyldes en kombination af, at arealet steg med 27 pct. og hektarudbyttet med 28 pct. Høsten af ærter og anden bælgssæd er opgjort til 124 mio. kg, hvilket er knap 20 pct.

lavere end i 2002. Reduktionen skyldes et mindre areal, mens gennemsnitsudbyttet var 2,7 hkg højere end i 2002.

<i>Færre rodfrugter</i>	Høsten af kartofler blev med 1.411 mio. kg 6 pct. lavere end i 2002 med nedgang for alle kartoffeltyper. Faldet for lægge- og melkartofler skyldes især lavere hektarudbytter, mens der for spisekartofler var tale om et lavere areal. For sukeroer til fabrik blev høsten på 2.857 mio. kg, hvilket er godt 15 pct. lavere end i 2002, primært som følge af et fald i arealet. Høsten af foderroer blev med 547 mio. kg 24 pct. lavere end året før, hvilket især skyldes lavere areal, men også lavere hektarudbytte.
<i>Mængden af græs og grønfoder faldt 7 pct. ...</i>	Produktionen af græs og grønfoder er samlet opgjort til 19.386 mio. kg, hvilket er en nedgang på 7 pct. Nedgangen skyldes især et stort fald i høsten af efterafgrøder, hvilket dels kan henregnes til en meget tør eftersommer, dels til en revideret arealopgørelse. Desuden var der forskydninger mellem afgrøderne, idet høsten af majs steg, mens høsten af græs i omdrift faldt.
<i>... men foderværdien faldt kun 4 pct.</i>	Opgjort i foderenheder var faldet for græs og grønfoder mindre end for den mængdemæssige opgørelse, idet faldet kun blev på 4 pct. Årsagen er at majs, hvor produktionen blev kraftig forøget, indeholder flere foderenheder pr. mængdeenhed end de øvrige græs- og grønfoderafgrøder.
<i>Mere halm til fyring</i>	Mængden af produceret halm faldt med godt 4 pct., jf. tabel 3. Faldet skyldes primært en justering i omregningsforholdet mellem kerneudbytte og halmudbytte. Mængden af bjærget halm er opgjort til 3.416 mio. kg, hvilket udgjorde 63 pct. af den samlede halmmængde, mod 65 pct. året før. Der er en stigning i anvendelsen af halm til fyring og et fald i anvendelsen til andre formål.

2. Metoden for beregning af høstudbyttet

<i>Den generelle metode</i>	Høstudbyttet beregnes af Danmarks Statistik ved generelt at gange arealangivelser for de forskellige afgrøder fra landbrugs- og gartneritællingen med det gennemsnitlige udbytte pr. ha for de samme afgrøder. Høsten udtrykker den produktmængde, som er hentet på marken. Svind ved lagring og anvendelse er således ikke fratrasket.
<i>Undtagelser</i>	Undtaget fra den samlede opgørelse af høstudbyttet er frø til udsæd, industrifrø (ekskl. raps) og gartneriprodukter.
<i>Høst i mængde og foderenheder</i>	Høstudbyttet for de enkelte afgrøder beregnes i såvel mængde som i foderenheder. Angivelsen i foderenheder sker for at muliggøre beregning af et samlet høstresultat. En foderenhed svarer omtrent til foderværdien af et kg byg.
<i>Helsædkorrektion suspenderet</i>	Danmarks Statistik har siden 1996 anvendt de oplyste arealer for bedrifter med kvæg i høstundersøgelsen. Formålet har været at opfange forskydninger som følge af at arealer, som indgår i landbrugs- og gartneritællingen som korn til modenhed kan være anvendt som helsæd til foder og omvendt. Ved en vurdering af materiale og beregninger for 2003 er det imidlertid skønnet, at virkningen af korrektionen mere end modsvares af de metodiske ulemper. Det er derfor besluttet fuldt ud at anvende korn- og helsædsarealer fra landbrugs- og gartneritællingen.
<i>Korrektion for små bedrifter</i>	Ved beregning af produktionen af de enkelte afgrøder er de beregnede høstarealer korrigeret for de relativt små arealer på ejendomme under 5 ha, som ikke har været omfattet af landbrugs- og gartneritællingerne siden 1982.
<i>Måling af høstudbytterne</i>	Oplysningerne om de gennemsnitlige udbytter pr. ha indhentes for korn, markært og raps fra et udsnit af landmænd og for alle grovfoderafgrøderne fra de landøkonomiske foreningers planteavlskonsulenter.

Mængdeudbyttet pr. ha af korn mv. er indhentet i efteråret 2003 ved udsendelse af spørgeskema til et repræsentativt udsnit af landmænd. Af de udsendte 4.500 skemaer

indgår 4.100 indberetninger i beregningerne for 2003. I denne forbindelse er der tillige blevet spurgt om bjærgning af halm samt halmens brug til henholdsvis foder, fyring og anden anvendelse. Anden anvendelse kan eksempelvis være til strøelse eller industriel brug.

<i>Vandprocenten for korn, raps og markært</i>	Der indhentes oplysninger om både kornets vandprocent og gennemsnitsudbytte pr. ha før eventuel tørring. Alle kornudbytter omregnes herefter til en fast vandprocent. Fra og med 2001 har vandprocenten for korn og markært været fastsat til 15 mod tidligere 16. Rapsudbyttet omregnes til en vandprocent på 9, hvilket er uændret i en årrække.
<i>Beregning af halmproduktion</i>	Den mængde halm som kan bjærges, beregnes for hver enkelt afgrøde ud fra kerneudbyttet. For vinterhvede, vinterbyg og vårbyg regnes fra 2003 med 55 kg halm pr. 100 kg kerne. For rug og tritcale regnes med 80 kg, for havre med 60 kg, for vårhvede og markært med 50 kg, mens der for raps regnes med 90 kg pr. 100 kg kerne.
<i>Metode for beregning af grovfoderudbytter</i>	Opgørelsen af udbytte af roer, kartofler, græs og grønfoder er baseret på spørgeskemaer til planteavlskonsulenter, som angiver hektarudbytter for henholdsvis konventionelt og økologisk dyrkede afgrøder. Ved beregning af gennemsnitsresultaterne indgår således arealerne differentieret efter dyrkningsmetode. Udbytte i roetop og i efterafgrøder er baseret på et centralt skøn fra Landskontoret for Planteavl.
<i>Omregning af grovfoder til foderenheder</i>	Høstudbyttet af grovfoderhøsten angives ligesom høsten af korn og markært i såvel mængde som i foderenheder. Det indebærer at høst af roer og kartofler omregnes til foderenheder, mens høst af roetop, græs og grønfoder omregnes til mængde. For halm regnes fra 2001 hhv. 5,5 kg hvedehalm, 7,5 kg rughalm, 5 kg byghalm og 5,5 kg havre- og tritcalehalm som 1 foderenhed.
<i>Omregning af korn, raps og bælgssæd til foderenheder</i>	Faktorerne til omregning fra kg til foderenheder for kornafgrøderne blev revideret i 2002 og er anvendt i opgørelsen i 2001 og efterfølgende år. Der er anvendt følgende faktorer: 1 foderenhed = 0,97 kg hvede, = 1,00 kg rug, = 0,98 kg tritcale, = 1,05 kg byg, = 1,26 kg havre. For markært og anden bælgssæd regnes 1 foderenhed = 0,92 kg. For raps er der regnet 1 foderenhed = 0,59 kg. Faktorerne fra 1996-2000 fremgår af efterretningsartikel 2002:7.

3. Yderligere oplysninger

Metoderne ved høstopgørelse er yderligere beskrevet i varedeklarationerne, der ligger tilgængelige på Danmarks Statistiks hjemmeside www.dst.dk/varedeklaration under emnegruppen Landbrug.

Statistikbanken Opgørelse af høstresultater for flere år, på såvel landsplan som regionalt, kan findes i Danmarks Statistikbank på www.statistikbanken.dk under Landbrug.

Henvendelse Merete Profft, tlf. 39 17 33 87, mpr@dst.dk vedr. Korn, raps, bælgssæd og halm
Kirsten Spieker, tlf. 39 17 30 32, ksp@dst.dk vedr. Roer, kartofler, græs og grønfoder

En tilsvarende opgørelse for 2002 er offentliggjort i indeværende serie 2003:8.

Tabel 1. Opgørelsen af Danmarks samlede høstudbytte 2003

	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003
	1.000 ha		hkg/ha		mio. kg		mio. FE	
I alt	.	.	.	.	.	.	15 129	15 254
Korn (kerne) i alt	1 528	1 485	57,6	61,0	8 807	9 051	8 682	8 966
Vinterhvede	566	652	70,9	71,3	4 013	4 647	4 137	4 790
Vårhvede	11	13	42,2	43,5	46	55	48	57
Rug	46	33	49,4	51,2	230	169	230	169
Triticale	25	28	48,4	52,2	122	146	124	149
Vinterbyg	117	130	55,7	59,0	654	769	623	732
Vårbyg	707	580	49,0	51,9	3 466	3 007	3 301	2 864
Havre	55	49	49,9	52,5	276	260	219	206
Raps i alt	84	107	25,9	33,2	218	354	369	600
Vinterraps	78	102	26,7	33,8	208	346	352	586
Vårraps	6	4	16,0	20,1	10	8	17	14
Bælgsæd i alt	40	31	37,1	39,8	150	125	163	136
Heraf markært	38	26	37,1	39,8	139	106	152	115
Halm i alt, der er bjærget	1 058	1 019	34,6	33,5	3 663	3 416	690¹	640¹
Heraf halm af korn, der er bjærget	1 040	998	34,8	33,7	3 623	3 359	679 ²	626 ²
Rodfrugter (rod) i alt	105	94	532	514	5 606	4 816	1 223	1 060
Læggekartofler under kontrol	3	3	306	296	104	99	20	19
Kartofler til melproduktion	20	20	447	432	915	883	249	240
Spisekartofler	14	12	351	351	485	429	95	84
Sukkerroer til fabrik	58	50	586	576	3 385	2 857	733	618
Fodersukkerroer og anden rodfrugt til foder	10	8	720	683	717	547	127	98
Roetop, der er bjærget	7	6	86	72	59	41	6	4
Græs og grønfoder i alt	618³	632³	.	.	20 867	19 386	3 997	3 847
Lucerne	4	4	580	529	209	210	28	28
Majs til ensilering	96	118	378	362	3 620	4 283	959	1 135
Korn til ensilering mv.	113	110	193	184	2 173	2 030	606	566
Græs og kløver i omdriften	220	214	405	397	8 902	8 490	1 512	1 442
Græsarealer uden for omdriften	186	186	198	192	3 699	3 565	589	568
Efterslæt efter korn og helsæd	282	190	80	42	2 265	807	302	108

Anm. Som følge af afrundinger kan summen af de enkelte tal i tabellen afvige fra totalerne.

¹ Heraf blev i 2002 og 2003 anvendt hhv. 187 og 153 mio. foderenheder til foder.

² Heraf blev i 2002 og 2003 anvendt hhv. 186 og 152 mio. foderenheder til foder.

³ Ekskl. arealer med efterslæt.

Tabel 2. Gennemsnitlige høstudbytter 2003

	Vinter- hvede	Vår- hvede	Rug	Triticale	Vinter- byg	Vårbyg	Havre	Vinter- raps	Vårraps	Mark- ært
	hkg/ha									
Hele landet	71,3	43,5	51,2	52,2	59,0	51,9	52,4	33,8	20,1	39,8
Hovedstadsregionen	75,4	40,2	58,4	51,6	64,1	55,4	61,3	36,6	21,4	41,3
Vestsjællands Amt	77,1	43,4	58,1	58,4	63,7	57,6	53,4	37,1	36,0	39,6
Storstrøms Amt	86,6	49,8	79,3	58,4	70,1	67,1	57,7	37,8	21,9	51,4
Bornholms Amt	76,3	53,6	48,0	32,4	66,6	56,4	59,4	38,5	21,9	31,7
Fyns Amt	77,7	50,9	61,8	57,2	63,8	56,3	59,7	37,2	22,5	42,3
Sønderjyllands Amt	70,0	42,8	47,1	51,5	61,7	50,0	54,2	32,8	22,2	40,8
Ribe Amt	59,3	35,4	46,4	40,2	55,0	47,9	45,2	30,0	12,7	38,8
Vejle Amt	72,3	43,9	46,0	61,6	59,5	52,1	58,2	36,2	18,1	40,8
Ringkøbing Amt	60,6	38,2	44,5	47,1	53,9	47,6	49,4	29,7	13,1	32,5
Århus Amt	70,6	46,1	53,3	56,0	60,6	52,9	57,8	34,1	23,0	41,2
Viborg Amt	68,4	51,0	47,8	54,2	57,1	48,7	55,1	30,7	12,9	39,8
Nordjyllands Amt	58,5	32,9	48,0	47,4	48,1	40,9	46,7	29,6	14,9	34,9

Tabel 3. Halmudbytte og anvendelse af halm

	Halm i alt	Bjærget halm	Anvendt til		
			Foder	Fyring	Andet
	mio. kg				
2003	5 414	3 416	788	1 440	1 188
Korn	5 049	3 359	787	1 395	1 177
Raps	315	51	0	41	9
Markært	51	6	1	3	2
2002	5 667	3 663	959	1 347	1 357
2001	6 027	3 435	1 390	986	1 058
2000	6 100	3 699	1 655	1 096	949
1999	5 859	3 606	1 597	1 050	958
1998	6 298	3 766	1 786	1 028	952
1997	6 309	3 734	1 797	1 028	909
1996	6 100	3 699	1 655	1 096	949
1995	6 118	3 809	1 829	1 089	891

LANDBRUG 2004:6
Statistiske Efterretninger
ISSN (trykt udgave) 0108-5522
ISSN (elektronisk udgave) 1601-0914
www.dst.dk/efterretninger

Abonnement (internet) for 2004: 379,00 kr.
Abonnement (papir) for 2004: 651,00 kr.
Løssalg: 37,00 kr.
Ekspeditionsgebyr: 30 kr.
Salg hele døgnet: publsalg@dst.dk, tlf. 39 17 30 20 eller www.dst.dk
© Danmarks Statistik, Sejrøgade 11, 2100 København Ø.
Tryk: Danmarks Statistiks Trykkeri
